

Naturreservatet Strömsberg

► **SKÖTSELPLAN** oktober 2018

PROJEKTLEDNING		Marcus Arnesson, Ecocom AB
UPPDRAKSGIVARE		Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun, 2014
KONSULT		Ecocom AB
LAYOUT		Ecocom AB
FOTO		Marcus Arnesson, Ecocom AB, dock ej s. 14
FRAMSIDA		Död asp med platticka i skötselområde 3.
WEBB		www.ecocom.se
TELEFON		0761-75 03 00

INNEHÅLL

Skötselplan för naturreservatet Strömsberg	4
BESKRIVANDE DEL	5
1. Syfte med naturreservatet	5
2. Beskrivning av bevarandevärdena	5
PLANDEL	11
3. Skötselområden med beskrivning, bevarandemål och åtgärder	11
Skötselområde 1 Blandlövskogen (64,5 hektar)	13
Skötselområde 2 De skogsklädda ravinerna (30,4 hektar)	14
Skötselområde 3 Ekarna mot A6 (3,8 hektar)	16
Skötselområde 4 Lövskogen i öster med mycket död ved (17,7 hektar)	17
Skötselområde 5 Granskogen (1 hektar)	18
Skötselområde 6 Ekar i norr mot Solåsen (1 hektar)	19
Skötselområde 7 Alkärren (1,3 hektar)	20
Skötselområde 8 Granskogen vid Strömsbergsbäcken (1,5 hektar)	21
Skötselområde 9 Bokskogen (3,3 hektar)	22
Skötselområde 10 Kraftledningsgatan (1,6 hektar)	23
Skötselområde 11 Lövskogen öster om Vassnöden (2,6 hektar)	24
Skötselområde 12 Vassnödens betesmark (6,9 hektar)	25
Skötselområde 13 Lövskogen Per-hygget (2,5 hektar)	27
Skötselområde 14 Skålabrohaven (7,9 hektar)	28
Skötselområde 15 Ravinen uppströms Strömsbergssdammen (3,3 hektar)	29
Skötselområde 16 Mulleplatsen (0,7 hektar)	30
Skötselområde 17 Hagmarken och fågelhiet öster om Strömsbergssdammen (1,1 hektar)	31
Skötselområde 18 Åkermarken (83,5 hektar)	32
4. Rekreation och friluftsliv, generella riktlinjer och åtgärder	33
5. Jakt	34
6. Tillsyn	34
7. Uppföljning	35
8. Sammanfattning och prioritering av åtgärder	35
9. Revidering av skötselplanen	35

Bilagor:

- Bilaga 1: Naturvårdsarter funna i reservatet.
- Bilaga 2: Friluftskarta
- Bilaga 3: Ekonomisk karta från 1954.
- Bilaga 4: Skyddsvärda träd.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STRÖMSBERG

Ecocom AB har på uppdrag av Jönköpings kommun under oktober 2014 - mars 2015 upprättat en skötselplan för naturreservatet Strömsberg, vilket

bland annat inkluderat fältarbete i området och ett möte med Strömsbergsföreningen.

Naturreservatet Strömsberg består av varierande sluttningar som genomsöks av ett tiotal bäckraviner. Öppen mark varvas med helt slutna områden.

BESKRIVANDE DEL

1. SYFTE MED NATURRESERVATET

Målsättningen med naturreservatet är att bevara ett område med till stor del biologiskt värdefull löv-naturskog från framtida större mänsklig påverkan och att i lämplig omfattning underlätta allmänhetens möjligheter att uppleva områdets natur. För att uppnå detta ska:

- Skogsbruk inte bedrivs
- Granen hållas efter så att lövskogskaraktären bevaras
- Vissa mindre vanliga lövträd gynnas, exempelvis lind
- Trädslag som är främmande för landet inte tillåtas spridas, och avvecklas successivt
- Vissa biotoper, som bryn och gamla träd, skötas så att särskilda naturvärden bevaras
- Framkomligheten längs stigar underhållas
- Information om områdets naturvärden finnas tillgänglig för allmänheten

2. BESKRIVNING AV BEVARANDEVÄRDENA

2.1 Administrativa data

Se tabell 1, till höger.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Strömsbergs säteri anlades 1646, på den plats där den nuvarande huvudbyggnaden är belägen. Säteriets marker utgjordes bland annat av sluttningen öster om gården, det som numera är naturreservatet Strömsberg. Fornhistoriska fynd från området tyder dock på att markerna använts och troligen odlats långt innan säteriets tillkomst. Läget och den bördiga jordmånen talar också för att sluttningarna tidigt utgjorde attraktiva odlingsmarker.

Tabell 1. Administrativa data.

Objektnamn	Naturreservatet Strömsberg
Objektnummer	-
Areal	236 hektar
Skyddsform	Naturreservat
Län	Jönköpings län
Kommun	Jönköpings kommun
Kontinuerlig naturtypsindelning i skyddade områden (KNAS):	
Barrblandskog	0,7 ha
Exploaterad mark	0,8 ha
Granskog	1,2 ha
Lövblandad barrskog	11,8 ha
Odlad mark	82,2 ha
Tallskog	0,9 ha
Triviallövskog	33,6 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	21,7 ha
Ungskog inklusive hyggen	7,3 ha
Ädellövskog	65,2 ha
Övrig öppen mark	9,1 ha
Övriga skogsimpediment	0,9 ha
Naturtyper enligt EU:s art- och habitatsdirektivs indelning:	
Lövsumpskog (9080)	1,3
Ädellövskogsbranter (9180)	25,3
Trädklädd betesmark (9070)	15,9 (mål)
Näringsfattig ekskog (9160)	3,8 (mål)
Näringsfattig bokskog (9110)	3,3
Övrig mark, skog (9900)	102,9
Övrig mark, öppen åker (6930)	83,5

De numera beskogade delarna av reservatet, Strömsbergsskogen, användes fram till mitten av 1900-talet som betesmark. Området kallades för Strömsbergs ängar, och det är inte omöjligt att de stenfria sluttningarna längre tillbaka i tiden brukades som slåtterängar. Den ekonomiska kartan från 1954 visar att området då ännu var betydligt mer öppet, jämfört med dagens mer slutna skog. Av kartbildden från 1954 i Bilaga 3 framgår även att området framförallt var beskogat i den östra delen av reservatet, kring Bommeråsgärdet, samt till viss del sydväst om Himlagärdet. Övriga delar av reservatet var till stor del öppna med inslag av träddungar och fristående träd. Kring torpet Vassnöden, i det sydöstra hörnet av reservatet, fanns flera mindre åkrar, vilka idag utgörs av betesmark eller tät skog. I övrigt har inte utbredningen av områdets odlade marker ändrats nämnvärt sedan 1954.

I området finns spridda exemplar av månghundraåriga ekar och enstaka lindar vars spärrgreniga kronor visar att träden vuxit upp i ett relativt öppet landskap. Flera hagmarksträd har dock avverkats under 1900-talet. Efter att betesdriften upphörde i mitten av 1900-talet har en spontan igenväxning av främst gråal, asp, björk, rönn och sälg skett. Jordmånen är djup och marken näringsrik vilket gjort att skogen vuxit snabbt och slutit sig. Detta har påverkat spärrgreniga ekar och lindar negativt genom att ljusstillgången markant försämrats. Även gråal som är känslig för beskuggning har därför börjat dö i de täta bestånden, vilket skapar död ved. Konkurrensen om utrymmet gäller dock alla trädslag, och mängden död ved ökar kontinuerligt i området.

Efter att betesdriften upphörde har området fått utvecklas relativt fritt, med undantag av åtgärder på mindre ytor. I den södra delen av reservatet har en gammal åker på cirka 1 hektar planterats med asp, och i den norra delen av reservatet finns en planterad granskog av motsvarande storlek. Plantering av asp och även hybridpoppel i området har kopplingar till tändsticksproduktionen i Jönköping. Andra främmande trädslag infördes till Strömsberg redan under 1800-talet, bland annat har det planterats douglasgran, sitkagran, weymouth-tall, tuja, bok och sykomorlön. En del av de inplanterade trädbestånden

kan ha sitt ursprung från verksamheten som Herman Gadamer bedrev 1861-1885 vid Råslätts skogvaktarskola. De införda trädslagen förekommer fortfarande sparsamt i området, med undantag av sykomorlönnen som sprider sig alltmer och utgör ett framtida problem för övriga trädslag. Även boken frodas i den bokskog som är belägen mellan Himlagärdet och Trädgårdsgärdet, bokskogen är troligen planterad i slutet av 1800-talet.

Ett område längs Blåsippestigen gallrades 1978 och området strax öster om Vassnöden, skötselområde 11, gallrades delvis på 1990-talet.

Nuvarande markanvändning i reservatet präglas av målsättningen att bevara och stärka områdets natur- och friluftsvärden. Detta innebär att det görs få skogliga ingrepp förutom åtgärder som är kopplade till framkomlighet och säkerhet. 2008 gjordes dock ett virkesuttag av stormfällda träd i området öster om Rävakullen. Två större betesfällor som hävdas med nötboskap samt återkommande röjningar finns i den södra delen av reservatet. Nära bebyggelsen vid Strömsbergs gård finns en mindre betesmark där djurslagen varierar, exempelvis har här funnits getter och linderödssvin. Åkermarken inom reservatet brukas genom ekologisk odling av vanliga grödor som spannmål och vall.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Strömsbergs naturreservat domineras av lövskogsklädda sluttningar som genomskärs av ett tiotal bäckraviner, men även åker- och betesmark ingår. Djupet på ravinerna varierar från någon meter till 15-20 meter. Träd- och buskskiktet är rikt och innehåller en blandning av de flesta naturligt förekommande lövträd i Sverige, exempelvis björk, asp, gråal, hassel, ek, ask, alm, lind, lönn, rönn, gran, tall, bok, sälg, klibbal, vildapel, fågelbär, hagtorn, nypon och en. Sedan 1940-talet har trädslagen fritt konkurrerat med varandra, vilket gett en fascinerande historia av naturlig succession. Fältskiktet domineras av en bitvis rik lundflora med arter som lungört, skogsstarr, tandrot, vårärt, blåsippa, vitsippa, skogsbingel och ormbär.

Skogen består främst av unga och medelålders

träd, men enstaka utspridda gammelträd av främst ek samt någon lind, alm, tall och gran förekommer. Bland de äldsta träden kan nämnas en ek med en ålder av 550 år med en omkrets på 6,6 meter samt en lind som är 350 år. De gamla ädellövträden har en exklusiv kryptogamflora med rödlistade arter som blyertslav, gammelekslav, grå skärelav, rosa skärelav, vedspik, rödbrun blekspik och skumticka. Dessa höga värden som är knutna till området gamla ädellövträd, främst spärrgreniga ekar, är hotade, eftersom den täta skogen inte medger tillräckligt med ljus och utrymme för befintliga spärrgreniga ädellövträd. Långsiktigt innebär bristen på öppna miljöer att rekryteringen kan vara osäker, vilket i förlängningen innebär att antalet spärrgreniga ekar med solexponerad skrovelbark i området kan komma att minska.

Skogens utveckling kommer sannolikt att medföra en förändring av trädslagssammansättningen så att ljuskrävande arter som ek, apel, ask, gråal och hassel inne i bestånden minskar. I dess ställe kommer sannolikt mer skuggfördragande/skuggtåliga arter som lind, alm, lönn och bok att expandera. Dock kommer de mest konkurrensstarka av pionjärerna att leva vidare och utvecklas till jätteträd inne i bestånden. Just denna tämligen naturliga förändring av trädslagssammansättningen och hur de olika trädslagen konkurrerar, kan studeras i Strömsbergsskogen, men på mycket få andra platser i Sverige/Norden/Nordeuropa. Detta är ett unikt värde med Strömsbergsskogen.

Bäckravinerna är särdeles lummiga och har höga botaniska värden, vilket är kopplat till det fuktiga lokalklimat som bildas i den skyddade miljön runt vattenflödet. Vegetationen är marktäckande och inkluderar rödlistade arter och signalarter som strutbräken, storgro, mellanhäxört, bäckbräsa, desmeknopp, vätteros, lundarv och vågig sidenmosa. Ravinerna utgör även viktiga livsmiljöer för flugor/myggor som är knutna till död ved och fuktiga skogsmiljöer. Vid en insektsinventering 1996 fångades flera ovanliga arter, bland annat i fluggrupperna dansflugor, daggflugor, savmyggor, mätarmyggor, prickflugor och några parasitflugor. Hassel förekommer rikligt över hela reservatet. Gamla hasselbuskar

med döda grenar finns dock särskilt talrikt i anslutning till ravinerna och utgör en lämplig miljö för de påträffade signalarterna hasselsopp, kantarellmussling och läderskål.

Tack vare att Strömsbergsskogen sedan 1940-talet till stor del varit skonad från skogliga ingrepp, har naturlig succession och skoglig dynamik fått råda. Det är mycket ovanligt att ett så här stort lövskogsområde under lång tid får utvecklas fritt. Den fria utvecklingen har genererat en ovanligt stor mängd av död ved som gynnar områdets svampar, insekter, fåglar, mossor och lavar. Förekomsten av död ved är dock ojämnt fördelad över reservatet, och i de östra delarna (öster om Bommeråsgärdet) finns mycket rikligt med död ved. En stor del av den döda veden i det östra området skapades under vinterstormen 2005 (stormen Gudrun) och 2007 (stormen Per). Enligt uppgift har antalet döda trädstammar i detta begränsade område räknats till hela 800 stycken. I reservatet finns flera olika vedsvampar som är beroende av död ved. Några av de mindre vanliga är rävticka och barkticka som går på asp samt lindskål som är knuten till lind. Även ovanliga skalbaggar är påträffade, exempelvis den rödlistade arten punkterad brunbagge vars larvutveckling sker i svamp som växer på död ved. I takt med att de döda träden bryts ned kan det förväntas att nya arter av svampar och insekter kommer att finna livsmiljöer i Strömsbergsskogen, och därmed kommer även områdets variation och naturvärde att öka ytterligare.

Två trädklädda betesmarker, som har restaurerats i olika omgångar, finns i den södra delen av reservatet. Båda betesmarkerna har partier med hävdgynnad och skyddsvärd flora bestående av arter som solvända, prästkrage, blåsuga, brudbröd, bockrot, liten blåklocka och svinrot. Betesmarken vid Skålabro innehåller även solbelysta småvatten där det under våarna sker intensiv grodlek. Brynmiljöer förekommer i betesmarkerna, men dessa kan utvecklas ytterligare genom att buskar och buskage sparas vid kommande röjningar. Även i anslutning till reservatets åkermarker finns brynmiljöer, men förtätningen av unga lövträd har minskat dess värde för arter som trivs i övergångszonen mellan öppet och slutet. Andra viktiga strukturer vid åkrarna är de björkalléer

som finns utmed brukningsvägar, åkerrenar, småvatten och enstaka grova solitärträd i anslutning till den odlade marken.

Artgrupper som exempelvis fåglar och fladdermöss gynnas av att det finns småbiotoper i det öppna landskapet samt att det finns en blandning mellan öppet och mer slutet landskap. Fågelfaunan är både art- och individrik. Här finns typiska lundfåglar t ex stenknäck och grönsångare. Flera rödlistade och hotklassade fåglar är noterade i området, bland annat mindre hackspett, buskskvätta och gröngöling (årliga), bivråk, rosenfink och sommargylling (enstaka fynd), nötkråka och mindre flugsnappare (regelbundna). Många fågelarter gynnas av den frodiga undervegetationen och skuggiga miljön, t ex rödhake, taltrast, bofink, svarthätta och grönsångare, vilka förekommer med höga individantal i Strömsbergsskogen.

Trots att människor frekvent besöker området finns här talrikt med rådjur, räv, grävling, älg och på senare tid även vildsvin. Det finns till och med rapporter om lodjur från bäckravinen kring Strömsbergsbäcken i den västra delen av reservatet. I Strömsbergsbäckens huvudfåra finns förekomster av amerikansk bäckröding. Bäckens och dess större biflöden, inom reservatet, är på många sträckor varierad och innehåller värdefulla strukturer som död ved, block, skredärr samt forsande och strömmande partier. Samtliga bäckraviner inom reservatet mynnar i Strömsbergsbäcken.

2.3.2 Geologiska bevarandevärden

Strömsbergs naturreservat är beläget på den östra sluttningen av Vätternsänkans södra del. Inom reservatet är den dominerande bergarten granit, men på de lägre delarna finns mer lättvittrade sedimentära bergarter av samma typ som återfinns på Visingsö. Jordarterna som täcker berggrunden består av finkorniga isälvsediment som avlagrats i Fornvättern då inlandsisen drog sig tillbaka för cirka 10 000 år sedan. Strandvallar från Vätterns olika kustlinjer kan urskiljas i sluttningen, och särskilt på vissa platser i ravinerna kan jordlagrens varvighet upplevas. Vid nederbörd har regnvatten svårt att tränga ner ge-

nom jorden vilket får till följd att vattnet rinner av på ytan eller strax under. De yttersta jordlagren kan därför bli kraftigt uppblöta och jorderosion förekommer allmänt inom området.

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom reservatet finns det inte några kända fasta fornlämningar. Det finns det däremot på angränsande delar av industriområdet norr om reservatet. Keramikskärvor och spår av härdar visar att det här har funnits en fornhistorisk boplat. Även vid Skålabro sydväst om reservatet har det funnits fornhistoriska boplatser. Inom reservatet finns dock fyra stycken kulturhistoriska lämningar som klassats som "övrig kulturhistorisk lämning", samtliga belägna i den södra delen av reservatet. Vid Himlakullagärdet finns fynd av tjocknackig yxa och dolk, båda av flintasten. I bäckravinen söder om Strömsbergsgården har det gjorts fynd av en slipsten i sandsten, vilken numera förvaras på Jönköpings länsmuseum. Övriga lämningar inom reservatet utgörs av en torplämning vid Vassnöden liksom Rävakullen som klassificeras som en plats med namn och tradition.

Husgrunder och brunn efter torpet Vassnöden finns i betesmarken som är belägen i det sydöstra hörnet av reservatet. Torpstället finns angivet på kartor från 1712 och ansågs som ett av de bästa torpen under Strömsbergs gård. Byggnaderna brann ner under vintern 1982-1983. De befintliga byggnaderna vid Strömsbergs gårdscentrum är byggnadsminnesförklarade för kulturminnesvärden.

Brukningsvägar, alléer och småvatten i anslutning till de öppna åkermarkerna inom reservatet är viktiga för att förstå brukningshistoriken i området. Även de spridda förekomsterna av spärrgreniga lövträd, som visar att området tidigare var betydligt mer öppet och brukades genom återkommande hävd, har ett kulturhistoriskt värde.

2.3.4 Rekreativvärden eller Värden för friluftslivet

Naturreservatet Strömsberg utgör ett populärt naturområde för Jönköpingsborna. Här njuter människor av den frodiga skogen och de porlande bäck-

arna, rastar hunden, löper, cyklar, har utflykt med familjen eller bara sitter på en bänk i bokskogen och intar utsikten över Jönköping. Naturreservatet Strömsberg är ett tätortsnära reservat beläget i anslutning till Ljungarums bostadsområde, och just närheten och tillgängligheten är av stor betydelse för området rekreativt värde. Via den norra eller den södra parkeringen kommer besökaren enkelt direkt in i reservatet. Genom det stora antalet gångstigar som korsar området går det att komma in i reservatet från samtliga vädersträck. En studie från 2006 har dock visat att majoriteten av besökarna kommer från väster och använder Strömsbergs gård som entré. Det är också i den västra delen av reservatet som flest människor vistas.

Strömsbergsskogen nyttjas regelbundet som skolskog för undervisning samt för mulleverksamhet. Sociala anordningar som ökar möjligheterna att uppleva området utgörs av parkeringsplatser med informationstavlor, färgmarkerade vandringsleder, grillplatser, gångpassager till och från betesmarkerna, gångbroar över bäckar samt sittbänkar på platser med utblick. Genom reservatet går Södra Vätterleden. I den norra delen av skogen finns flera korthållsbanor för skytte inbäddade bland träden. Här finns möjlighet att utöva sin hobby samtidigt som man får en naturupplevelse.

2.4 Källförteckning

2.4.1 Litteratur

- Björkman, U. 2000. Inventering av epifyter, naturinventering vid Strömsbergs allé i Jönköping. Naturskyddsföreningen Jönköpings länsförbund, Jönköping
- Botaniska sällskapet. 1983. Botanisk inventering av skogen vid Strömsberg. Botaniska sällskapet, Jönköping
- Holmberg, G. 1978. Florainventering vid Skålabro. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 2011. Strömsbergsbäcken Biotopkartering med biotopvård och dagvatten. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 2009a. Naturvårdsprogram för Jönköpings kommun. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 2009b. Växtinventering Strömsberg. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 1997. Insektsinventering 1996 Strömsbergs naturreservat. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 1991. Naturreservatet Strömsberg II. Plandel. Jönköpings kommun, Jönköping
- Knutsson, M. 2006. Favoritområden och rörelsemönster i Strömsbergs naturreservat och Vattenledningsparken
- Koschatsky, M. 2006. En sammanfattning från en excursion i Strömsberg [svampinventering]
- Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2011. Røjning av betesmarken vid Knäryd i Strömsbergsreservatet. Minnesanteckningar från fältbesök. Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköping
- Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2007. Bevarandeplan för Natura 2000-område Lövträdsmarker i Jönköping-Huskvarna. Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköping
- Naturvårdsverket. 2003. Bildande och förvaltning av naturreservat. Handbok 2003:2. Naturvårdsverket, 2003
- Naturvårdsverket. 1994. Brev till Jönköpings kommun angående skötsel av Strömsbergsskogen
- SGU. 2014. SGUs kartvisare. Sveriges geologiska undersökning (SGU), Uppsala. Tillgänglig på: <http://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-index-sv.html> Hämtad 2014-12-17
- Skogsvårdsstyrelsen. 1983. Naturvårdsinriktad skogsbruksplan över Strömsbergsområdet Jönköpings kommun. Skogsvårdsstyrelsen, Jönköping
- Skötselråd Strömsbergs naturreservat. 2015. Protokoll 2015-05-05. Jönköpings kommun, Jönköping
- Skötselråd Strömsbergs naturreservat. 2012. Protokoll 2012-10-01. Jönköpings kommun, Jönköping
- Skötselråd Strömsbergs naturreservat. 2008. Protokoll 2008-10-02. Jönköpings kommun, Jönköping
- Strömsbergsföreningen. 2015. Brev till Jönköpings kommun angående förslag till ny skötselplan. Jönköpings kommun, Jönköping

- Strömsbergsföreningen. 2014a. Brev till Jönköpings kommun, tekniska förvaltningen [angående renovering av gångvägar]. Jönköpings kommun, Jönköping
- Strömsbergsföreningen. 2014b. Vår verksamhet. Strömsbergsföreningen, Jönköping. Tillgänglig på: <http://stromsbergsgforeningen.se/verksamhet/index.html> Hämtad 2014-12-17
- Strömsbergsföreningen. 2009. Naturreservat Strömsbergsskogen [förslag till målsättning och skötselplan]. Strömsbergsföreningen, Jönköping
- von Proschwitz, T. 2012. Land- och sötvattenslevande mollusker i befintliga och presumtiva naturreservat i Jönköpings kommun (Jönköpings län) 2011. Meddelande nr 28. Göteborgs naturhistoriska museum, Göteborg
- Wägéus, M. 1999. Strömsbergs - från hage till skog. Strömsbergsföreningen i samarbete med Jönköpings kommun, Taberg
- Ölvingsson, G. 1981. Fågelfaunan i Strömsbergsområdet. Jönköpings kommun, Jönköping
- Gävle
- Länsstyrelserna. 2014. Länsstyrelsernas GIS-tjänster. Tillgänglig på: <http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/> Hämtad 2014-10-23
- Naturvårdsverket. 2014. Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. Tillgänglig på: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/> Hämtad 2014-10-23
- Riksantikvarieämbetet. 2014. Fornsök. Riksantikvarieämbetet, Stockholm. Tillgänglig på: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html> Hämtad 2014-12-17
- Skogsstyrelsen. 2014. Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. Tillgänglig på: <http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se> Hämtad 2014-10-23
- 2.4.2 Digitalt kartmaterial*
- ArtDatabanken. 2014/2015. Uttag ur Artportalen. ArtDatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Uppsala. Tillgänglig på: <http://artportalen.se> Hämtat 2014-10-23 samt 2015-06-05.
- ArtDatabanken. 2014/2015. Uttag ur Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. Hämtat 2014-10-23 samt 2015-06-05.
- Institutionen för skoglig resurshållning. 2010. SLU Skogskarta. SLU, Umeå. Tillgänglig på: <http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/tjanster-och-produkter/interaktiva-tjanster/slu-skogskarta/>
- Jönköpings kommun. 2014a. Ekonomisk karta från 1954. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 2014b. Fastighetskarta. Jönköpings kommun, Jönköping
- Jönköpings kommun. 2014c. Kommunal nyckelbiodsinventering. Jönköpings kommun, Jönköping
- Lantmäteriet. 2014. Digitala infraröda flygbilder med upplösning 0,25 m/pixel från år 2010. Lantmäteriet,

PLANDEL

3. SKÖTSELOMRÅDEN MED BESKRIVNING, BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

Reservatet är indelat i 18 skötselområden (se karta på nästa sida), vilka utgår ifrån den skötsel som ska utföras i respektive område. Skötselområdena utgörs inte alltid av geografiskt sammanhängande områden.

Det är av stor vikt att föreslagna skötselåtgärder utförs på ett så hänsynsfullt sätt som möjligt. Detta innebär att tunga maskiner i möjligaste mån undviks. Maskiner ska framföras endast när markens bärrighet är tillräckligt god exempelvis vid tjälad mark eller då det är mycket torrt i markerna. Brukningsvägar, åker och annan störd mark används i första hand i samband med åtgärder. Om föreslagna åtgärder innebär betydande transport i opåverkad mark, ska

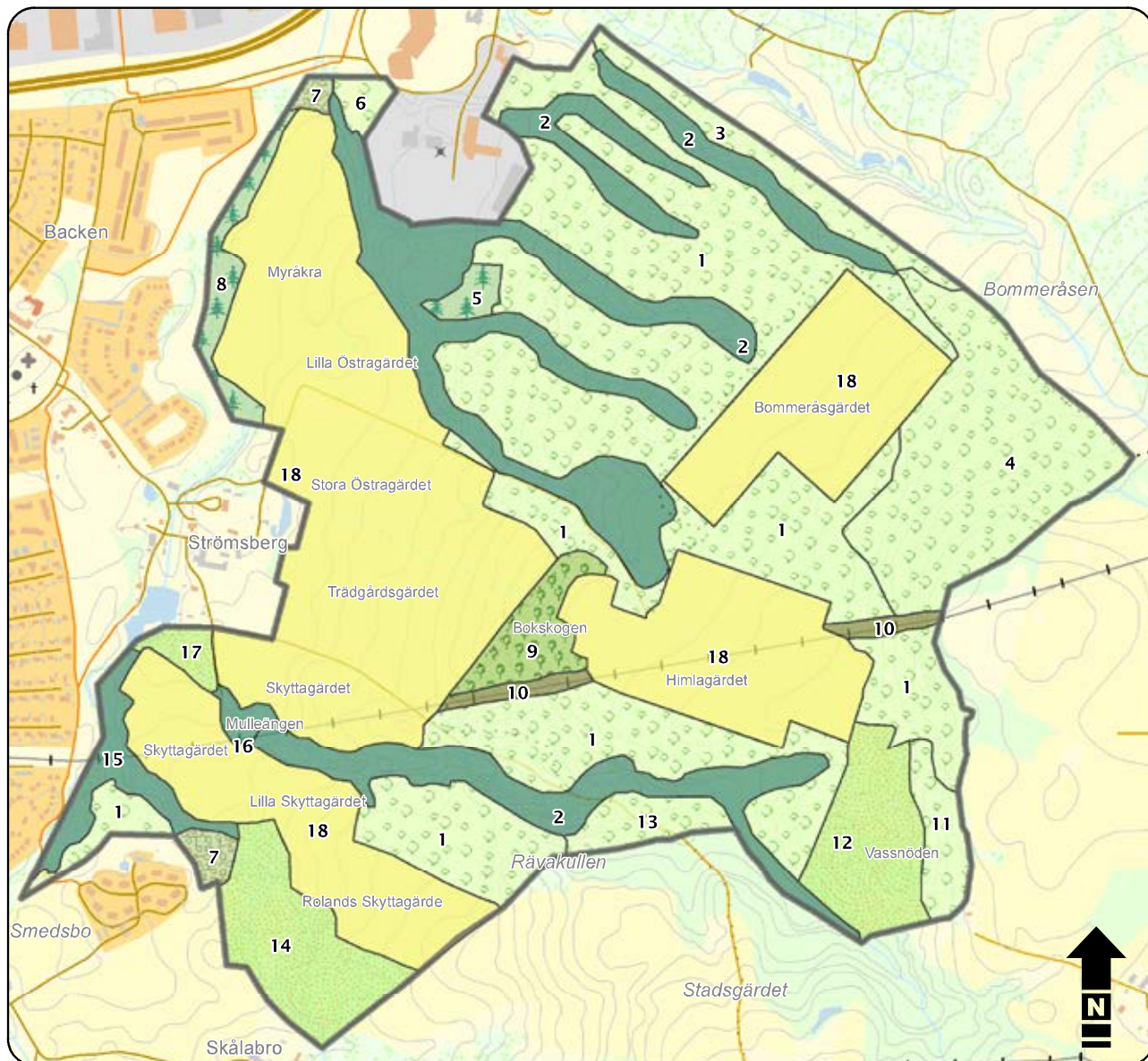
åtgärden åter övervägas.

De träd som friställs är med enstaka undantag sådana som står i åkerkanter och/eller längs körvägar och på så sätt redan är friställda till viss del, samtidigt som de är lätt åtkomliga för åtgärder. Friställningen av utvalda träd sker i första hand genom ringbarkning och borttagning av sykomorlönn och i andra hand med motorsåg, dock ej i betesmarker. Åtgärderna görs etappvis genom att endast en del av omkretsen friställs med 3-5 års mellanrum. Inventering av potentiella träd att friställa ska göras innan de som ska åtgärdas väljs ut av förvaltare, i samråd med kommunekolog och skötselrådsrepresentanter.

Grillplats vid Södra Vätterleden som går genom reservatet

Naturreservatets indelning i skötselområden.

Teckenförklaring

	Bäckravin		Granplantering
	Lövblandskog		Betesmark
	Bokskog		Aker
	Alsumpskog		Kraftledningsgata

0 250 500 1 000 m

SKÖTSELOMRÅDE 1

BLANDLÖVSKOGEN (64,5 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet omfattar merparten av de lövskogsbeväxtade delarna av reservatet utanför raviner, betesmarker och våta områden. Skötselområdet är inte sammanhängande, utan består av sex fristående ytor. Trädslagsblandningen domineras av triviala lövträd. Inslaget av ädellöv och barr är allmänt, men varierar inom området. Björk och hassel förekommer rikligt i hela skogen, men är särskilt dominerande i de norra delarna. Inslaget av gran ökar påtagligt i den norra delen av skötselområdet. Ek och vildapel finns spridd, men gamla, spärrgreniga exemplar finns i högre utsträckning i närheten av åkrar eller andra öppna marker. I några avgränsade områden ökar mängden ädellöv, särskilt i södra delen av skötselområdet där skogen bitvis domineras av alm. Höga värden är knutna till gammal ek och lind i form av ovanliga kryptogamer som blyertslav, rosa skärelav, ekpricklav, guldlocksmossa och brödmärgsticka. På flera vildaplar växer lönnlav. Skogen hyser ett rikt fågelliv som inkluderar skyddsvärda arter som mindre flugsnappare, spillkråka och mindre hackspett.

I den norra delen finns skjutbanor för korthållsskytte, som ligger inbäddade i skogen. Uppmärksamma leder går genom området, bland annat Södra Vätternleden. Dessutom finns två grillplatser och en sittbänk samt en parkeringsplats med informationstavla.

Skötselområdets nuvarande skötsel innebär till stor del fri utveckling, med undantag av röjningar kring några av de stora ädellövträden. Återkommande röjningar för att gynna hagmarksflora sker även i en glänta, "Mjölkafällen", nära åkermarken i det västra reservatet. Åtgärder för framkomlighet och säkerhet sker regelbundet i anslutning till friluftsanordningar och skjutbanor.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÄRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Minst 90 % av utvalda spärrgreniga ädellövträd och vildaplar är framröjda på ett sådant sätt att överlevanden inte hotas av uppväxande yngre träd
- En brynmiljö är restaurerad, förslagsvis området

vid Himlagärdets nordvästra hörn eller körvägen därifrån mot Bommeråsgärdet.

- Naturskogsartad lövskog med inslag av gran dominerar området vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20-30 m³/hektar (>10 cm Ø)
- Krontäckningen av barrträd inte överstiger 20 %
- Inslaget av sykomorlönne inte på ett betydande sätt påverkar successionen av naturligt förekommande trädslag
- Skjutbanornas omfattning ej ökar
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer
- Rödlistade arter och signalarter av kryptogamer knutna till gamla ädellövträd och vildapel förekommer i oförändrad eller ökande utbredning

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Spärrgreniga ädellövträd och vildaplar friställs förskiktigt och etappvis, se inledning av kapitel 3. Ringbarkning och röjning används i första hand
- Friställning av ekar och andra träd ska föregås av inventering som identifierar träd lämpliga för åtgärder, dessa träd beskrivs och positionsbestäms. Vid åtgärd väljs träd ut av förvaltare i samråd med kommunekolog och skötselrådets representanter
- En brynmiljö skapas på utvald plats mot åkern genom att yngre träd tas bort och ett varierat buskskikt sparas, samt genom friställning av spärrgreniga ädellövträd, aplar och unga träd med utvecklingsbara kronor
- Åtgärder i brynmiljö föregås av inventering av lämpliga miljöer. Dessa områden beskrivs och positionsbestäms
- Död ved lämnas i området
- Om behov föreligger tas gran och den invasiva sykomorlönnen bort
- I övrigt fri utveckling

SKÖTSELOMRÅDE 2

DE SKOGSKLÄDDA RAVINERNA (30,4 HA) NATURA 2000-NATURTYP: 9180 (25,3 HA)

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av de lövskogsbevuxna raviner som skär genom Strömsbergssluttningen. Skötselområdet är inte sammanhängande utan består av fyra fristående ytor. Vegetationen är frodig, med riklig blandning av trädslag och buskar. Triviallöv som gråal och klibbal, hassel, björk och asp är dominanta, men ädellöv som ask, alm, lind, bok, lönn och ek är framträdande och har bitvis övertaget. I de norra ravinerna ökar inslaget av gran. I den nordvästra ravinen finns även en gammal grov tall. Andelen ädellöv bedöms dock generellt vara tillräcklig för att skötselområdet ska klassas som naturtypen ädellövskogsbänter (9180). Den fuktiga miljön i ravinerna skapar förutsättningar för höga botaniska värden med arter som storgro, strutbräcken, mellanhäxört, bäckbrämma, desmeknopp, vätteros, lundarv och kantarellmussling.

Mängden död ved är generellt högre i ravinerna jämfört med omgivande marker. I den södra ravinen finns mycket rikligt med död ved. Här finns även den största bäcken med värdefulla strukturer i form av block, skredärr samt forsande och strömmande partier. Marken i ravinerna eroderar lätt, vilket får till följd att vatten för med sig jordpartiklar och bäckarna får en grumlig färg.

I de två nordligaste ravinerna finns öppningar i trädskiktet där skjutbanor för korthållsskytte har anlagts. Uppmärksatta stigar korsar ravinerna på ett fåtal platser, bland annat i den nordöstra delen av reser-

vatet där trappor har byggts för att underlätta passagen genom den aktuella ravinen. I övrigt har ravinen i hög grad varit opåverkad sedan betet upphörde i mitten av 1900-talet.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Naturskogsartad lövskog med stort inslag av ädellöv dominerar området vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20-30 m³/hektar (>10 cm Ø)
- Inslaget av barrträd inte överstiger 20 %
- Inslaget av sykomorlönn inte på ett betydande sätt påverkar successionen av naturligt förekommande trädslag
- Skjutbanornas omfattning inte ökar
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer
- Rödlistade arter och signalarter av kärlväxter och kryptogamer knutna till ravinernas fuktiga miljö förekommer oförändrad eller i ökande utbredning

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fri utveckling
- Om behov föreligger tas sykomorlönn bort

Mindre flugsnappare

Mindre hackspett, Foto: Kenneth Johansson

I norra delen av skötselområde 1 finns en gammal lind på cirka 350 år som har röjts fram.

I vissa av ravinerna i skötselområde 2 finns det rikligt med död ved.

SKÖTSELOMRÅDE 3

EKARNA MOT A6 (3,8 HA) NATURA 2000-NATURTYP: 9160, EJ FULLGOD

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en blandskog med rik förekomst av ek, som gränsar mot golfbanan i den norra delen av reservatet. Ekar i åldern 50-150 med spärrgreniga kronor är vanligast. Bitvis finns mycket hassel samt gamla aspar och björkar. Unga granar förekommer spritt och utgör ett stort igenväxningsproblem eftersom de växer upp i lövträdens kronor. Negativ påverkan från främst gran, men att området har tillräcklig förekomst av ek, gör att området efter skötselåtgärder kan klassas som Natura 2000-naturtypen Näringsrik ekskog (9160). På hasselbuskar växer mossan krusig ulota, och på döda stammar svampar som barkticka och platticka. I fält och bottenkikt påträffas arter som blåsippa, gökärt, harsyra, kranshakmossa och stor thujamossa. I den norra delen av skötselområdet löper en gammal brukningsväg i reservatsgränsen.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÅRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Minst 90 % av utvalda spärrgreniga ekar är framröjda på ett sådant sätt att överlevanden inte hotas av uppväxande yngre träd, främst gran
- Inslaget av barrträd inte överstiger 20 %

- Området är en ekdominerad lövskog, delvis i brynmiljö, med ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20-30 m³/hektar (>10 cm Ø)
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Spärrgreniga ekar friställs försiktigt och etappvis, se inledning av kapitel 3. Ringbarkning och röjning används i första hand. Återkommande insatser kan vara nödvändiga.
- Friställning av ekar ska föregås av inventering som identifierar träd lämpliga för åtgärder, dessa träd beskrivs och positionsbestäms. Lämpliga träd väljs sedan ut av förvaltare i samråd med kommunekolog och skötselrådets representanter.
- Död ved lämnas i området
- Åtgärder som veteraniserar ekar som inte har särskilt utvecklade kronor eller andra värdefulla strukturer ska kunna genomföras. Veteranisering är metoder att göra yngre ekar äldre för att gynna naturvärden knutna till äldre ekar. Det kan göras genom att kapa toppen på träden, imitera hästgagn på barken eller borra "hackspettshål" i trädet.

I skötselområde 3 utgör uppväxande gran ett problem för eken.

SKÖTSELOMRÅDE 4

LÖVSKOGEN I ÖSTER (17,7 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av varierad och delvis fuktig lövskog i den östra delen av reservatet. Vanligt förekommande träslag är gråal, klibbal, björk, sälg, rönn, ask, ek, gran, hassel, asp och fågelbär. Enstaka gamla träd förekommer, exempelvis tre grova gammelekar. Området har mycket rikligt med död ved, som till stor del tillkom efter stormen 2007. Ett flertal luckor har bildats efter stormfällda träd och trädlågor med rotvältor ligger huller om buller, vilket ger området naturskogskaraktär. Floran är bitvis frodig med arter som kirskål, älggräs, stinksyska och nejlikrot. Sällsynt förekommer även den rödlistade storgröe. Vildsvin vistas frekvent i de delar där de får vara ifred på grund av den begränsade framkomligheten som skapats av all död ved. Stigar går endast i skötselområdet ytterkanter, exempelvis Södra Vätterleden.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Naturskogsartad lövskog dominerar området vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 30-50 m³/hektar (>10 cm Ø)

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fri utveckling, med undantag av punktvisa insatser för att hålla gammelekarna i skötselområdets utkanter fria från igenväxningsvegetation, se inledning av kapitel 3.

Skötselområde 4 består av en blandad skog med gläntor, bråtar av död ved samt täta bestånd av ungt löv.

SKÖTSELOMRÅDE 5

GRANSKOGEN (1 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av 50-årig homogen granskog som planterats på mark vilken troligen tidigare odlats. Vissa av granarna har dött. Inslaget av andra trädslag eller buskar är minimalt. Bottenskiktet domineras av en barmatta. Granskogen bildar en skyddande tunnel runt den gångstig som passerar området.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDERANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Granskogen bidrar till rekreation genom att skapa en skyddande tunnel runt stigen

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Om mer än 50 % av beståndet stormfälls, förs ca 50 % av det stormfällda virket bort

Skötselområde 5 utgörs av planterad granskog som korsas av en stig.

SKÖTSELOMRÅDE 6

EKAR I NORR - "LICHTENSTEIN" (1 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet är beläget i utkanten av det norra reservatet och gränsar mot industriområde och vägar. Områdets östra del är trädbevuxen, medan den västra delen är öppen och består av en övervägande del utgörs av hassel, men täta bestånd av unga lövträd, som lönn, björk, asp, fågelbär, bok, sälk och ask konkurrerar med ek och hassel om solljuset. I fältskiktet växer arter som vårfryle, lundgröe, nejlikrot och blåsippa. Den västra delen är i huvudsak öppen och bevuxen av arter som hundäxing, hallon, kirskål, kvickrot och åkertistel. Enstaka plantor av ek och nypon har kommit upp. Ekplantorna har lågt ansatta kronor med potential att utveckla spärrgrenighet, och kanske bli en del av kommande sekels gammelekar i Strömsberg.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Östra delen av området domineras av ekar med friställda kronor, lönn, fågelbär, bok, sälk och ask,

samt ett varierat buskskikt av hassel

- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer
- Västra delen av området är glest bevuxet av unga ekar som har möjlighet att utveckla spärrgreniga kronor, samt enstaka förekomst av buskar och buskage

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Spärrgreniga ekar friställs försiktigt och etappvis, se inledning av Kapitel 3. Ringbarkning bör användas i första hand. Hassel lämnas som enskilda buskar samt som sammanhängande buskage. Återkommande insatser kommer att vara nödvändiga
- Friställning av ekar och andra träd ska föregås av inventering som identifierar träd lämpliga för åtgärder, dessa träd beskrivs och positionsbestäms
- Återkommande röjningar runt ekplantor med potential att bli nästa sekels gammelekar i Strömsberg

I skötselområde 6 finns ekplantor med potential att bli kommande sekels gammelekar i Strömsberg.

SKÖTSELOMRÅDE 7

ALKÄRREN (1,3 HA) NATURA 2000-NATURTYP: 9080, ICKE FULLGOD

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av två fristående ytor som är bevuxna med klibbalsdominerad lövsumpskog, som klassas som naturtypen lövsumpskog (9080).

Genom båda ytorna rinner bäckar. Det finns inslag av andra trädslag som alm, fågelbär, sälg och björk. Död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer allmänt, och alticka växer på flera döda stammar. I fältskiktet påträffas arter som bäckbräsma, älggräs, nejlikrot, springkorn och blekbalsamin.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARNANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Naturskogsartad lövsumpskog finns vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stå-

ende död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20 m³/hektar (>10 cm Ø)

- Inslaget av sykomorlönne inte på ett betydande sätt påverkar successionen av naturligt förekommande trädslag
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fri utveckling

Norra lövsumpskogen i skötselområde 7 hyser rikligt med alticka

SKÖTSELOMRÅDE 8

GRANREMISSEN VID STRÖMSBERGSBÄCKEN (1,5 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en delvis trädbevuxen bäckmiljö runt Strömsbergsbäcken, som rinner nära den nordvästra gränsen av naturreservatet. Vattenföringen är strömmande till lugnflytande, och påverkan från rensningsåtgärder finns. Fiskfaunan är dåligt undersökt, men amerikansk bäckröding finns längre uppströms och förekommer sannolikt även inom skötselområdet. Vätteröring skulle kunna finnas på den aktuella bäcksträckan, eftersom det finns närliggande lek- och uppväxtområden för öring nedströms Strömsbergsdammen. Bäckens kanter eroderar kraftigt vid höga vattenflöden, som delvis orsakas av den snabba tillrinningen av dagvatten.

Miljön runt bäcken är till stor del trädbevuxen, men öppna fuktiga områden finns på bäckens östra sida i den södra delen av skötselområdet. I den södra delen av skötselområdet dominerar bitvis uppvuxen granskog, och i övrigt finns trädslag som klibbal, björk, sälg, alm och asp. Granbeståndet, från gångbron vid Gånglåtens södra del, och söderut, är en gammal granremiss. Troligen var det baronerna von Essen som planterade granarna och toppklippte dem när de var någon meter höga så att de bildade ett tätt skydd för de fasaner som de födde upp. Båda bröderna var passionerade jägare. I den södra delen av skötselområdet finns även en grov sälg med en omkrets av 3,65 meter. Fältskiktet är högvuxet och består av arter som tuvtåtel, älgört, brännässla, flen-

ört och hallon, samt sparsamt signalarterna bäckbräsa och lundelm.

I den östra kanten av skötselområdet går en promenadstig. Via tre gångbroar finns möjlighet att passera bäcken.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDERANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Varierat vattendrag med naturliga vattenfluktuationer, som till stor del omges av en naturskogsartad blandskog med riklig förekomst av död ved i olika former och nedbrytningsstadier förekommer
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogslädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fri utveckling
- Åtgärder vidtas för att minska flödestopparnas effekt samt biotopvård i form av iläggning av block, sten, grus och död ved genomförs om behov finns. Åtgärdernas utformning bör följa de rekommendationer som finns i rapporten från den biotopkartering som utfördes i Strömsbergsbäcken under 2010. Dispens för ev. åtgärder behöver sökas och erhållas.

SKÖTSELOMRÅDE 9

BOKSKOGEN (3,3 HA) NATURA 2000-NATURTYP: 9110

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en bokskog i kuperad terräng, öster om de gårdsnära åkrarna vid Strömsberg. Skogen är troligen planterad i slutet av 1800-talet, och flera av träden är 100-150 år, men även yngre träd av olika åldersklasser är allmänt representerade. Skogen klassas som naturtypen näringsfattig bokskog (9110). Död ved förekommer som enskilda lågor och högstubbar. I kanterna mot omgivande åkermark finns ek, bland annat två gamla och grova ekar. I den östra delen av skötselområdet går en vandringsled. I anslutning till vandringsleden finns sittbänkar där den vackra utsikten över Jönköpings stad kan avnjutas.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÅRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Naturskogsartad bokskog finns vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående

död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20 m³/hektar (>10 cm Ø)

- Inslaget av sykomorlönn inte på ett betydande sätt påverkar successionen av naturligt förekommande trädslag
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fri utveckling, med undantag av punktvisa åtgärder för eventuell framröjning av utvalda spärrgreniga ekar
- Om behov föreligger tas sykomorlönn bort
- Död ved lämnas

SKÖTSELOMRÅDE 10

KRAFTLEDNINGSGATAN (1,6 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet består av två fristående ytor som är belägna i kraftledningsgatan väster och öster om Himlagärdet. Återkommande röjningar genomförs för att träd inte ska växa upp i kraftledningen. Detta har lett till att endast yngre träd förekommer samt att ris från röjningar till stor del täcker marken. Förekommande träd och buskar är hassel, ek, en, rönn, fläder, vildapel och björk. Skötselområdet korsas i väster av Södra Vätterleden och i öster av en av reservatets uppmärkta leder.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Buskar och lågväxande träd som hassel, vildapel och en dominerar vegetationen. Träd förekommer endast sparsamt. Buskdominerad vegetation finns som minskar behovet av återkommande röjningar eftersom buskarna inte blir tillräckligt höga

för att utgöra något problem. Förekommande buskar ges möjlighet att bli gamla och utveckla en buskdominerad brynmiljö.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Fruktbärande träd som körsbär m fl, och träd med lågt ansatta grenar topphuggs, för att möjliggöra att bären blir åtkomliga för plockning. Övriga träd för att kunna utvecklas till klätterträd.
- Naturvårdsanpassa röjning genom att hassel, en, vildapel, fläder och andra buskar sparas och gynnas genom uttag av uppväxande träd
- Ris från röjningar samlas ihop och tas bort. Då blir det också lättare att göra nästa röjning på rätt sätt och området blir tillgängligt att ströva i.
- Området ska vara möjligt att utveckla för natur- och friluftssändamål

Röjning under kraftledningen i skötselområde 10 sker regelbundet med sikte på stabila bestånd av lågväxande buskar och träd.

SKÖTSELOMRÅDE 11

LÖVSKOGEN ÖSTER OM VASSNÖDEN (2,6 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en västsluttning som är belägen i den östra delen av reservatet, i anslutning till en betesmark (skötselområde 15). En ca 30 m bred remsa närmast betesmarken i nord-sydlig riktning gallrades kring millennieskiftet, troligen 2001. Marken i den är mestadels tätt bevuxen av ung asp, björk, ek, gran, rönn och hassel. Äldre ek, apel och gran med utvecklade grenverk förekommer. I fältskiktet påträffas arter som blåsippa, skogsbingel, harsyra och vårfryle. Längre österut blir terrängen mycket brantare. Ekonomiska kartan från 1954 visar att området då till största del var helt öppet, och bestod av två små åkrar och annan öppen mark som troligen betades.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Området där tidigare gallring skett har restaurerats till en öppen-halvöppen betesmark med friställda lövträd, ett fåtal trädsmålingar och ett utvecklat buskskikt, som betas /alternativt är skogsmarken kvar i samma tillstånd utan bete.
- Död ved i olika former och nedbrytningsstadier ökar.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Delar av skötselområdet som består av den tidigare gallrade remsan stängslas och betas tillsammans med skötselområde 12 /alternativt är skogsmarken kvar i samma tillstånd utan bete.
- Etappvis restaurering för att undvika massiva slyuppslag ska användas om den tidigare gallrade remsan ska betas. Huvuddelen av de unga lövträden tas bort efterhand. Lämpliga hasselbuskar sparas i buskage och som enskilda buskar. Ek, apel och gran med utvecklade grenverk friställs. Ringbarkning används i första hand.
- Grov död ved lämnas i området
- Inga åtgärder görs i den övre ej gallrade delen

Skötselområde 11 domineras av lövsly, med enstaka invuxna äldre träd. Behov av röjning och bete finns.

SKÖTSELOMRÅDE 12

VASSNÖDENS BETESMARK (6,9 HEKTAR) EJ NATURA 2000-NATURTYP. MÅL 9070

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av den trädklädda betesmark som är belägen vid resterna av torpet Vassnöden, i det sydöstra hörnet av reservatet. Betesmarken har som målsättning att klassas som Natura 2000-naturtypen Trädklädd betesmark (9070). Terrängen är mjukt kuperad, och innehåller både torra och fuktiga partier. Trädsiktet är utspritt över skiftet, men variation finns i form av helt öppna ytor och skillnader finns i trädslagssammansättning. Vanliga träd i området är björk, ek, lönn, fågelbär, vildapel, säl, klippal, gråal, gran, lönn och asp. Många träd har spärrgreniga kronor. Det är dock ovanligt med gamla träd och hålträd. På en äldre lönn finns signalarten lönnlav. Busksiktet är relativt glest, och består främst av nypon. I fältsiktet påträffas arter som tuvtåtel, smörblomma, vitklöver, teveronika, gulmåra, smultron, ängssyra och vecketåg. Det finns även partier med hävdgynnad flora som blåsuga, prästkrage, bockrot, brudbröd och liten blålocka. Ekonomiska kartan från 1954 visar att området då till största del var helt öppet, och bestod av små åkrar och annan öppen mark som troligen betades. Spår av torpet Vassnöden finns i form av brunn och husgrunder.

Området betas årligen av nötboskap, och även återkommande röjningsinsatser genomförs. En promenadstig går genom betesmarken och gångpassage genom stängslet finns i den norra och södra delen av skötselområdet.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARNANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Vid betessäsongens slut sker ingen ansamling av förna som har skadlig påverkan på hävdgynnad flora
- Igenväxningsvegetation som skadar de hävdgynnade värdena saknas
- Betesmarken har ett varierat och definierat träd- och buskskikt som består av både sammanhängande buskridåer, dungar av träd, avgränsade buskage och enskilda träd och buskar
- Spärrgreniga träd, fruktbärande träd och grov död ved finns i området. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier ökar
- Spår efter torpet Vassnöden bevaras och är väl synliga i landskapet

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Årlig betesdrift med lämplig mängd djur
- Återkommande röjning av igenväxningsvegetation, som planeras på ett sådant sätt att ett utvecklat och varierat buskskikt av nypon och buskar sparas
- Grov död ved lämnas i området
- Vid betesmarksröjning sparas spärrgreniga träd och bärande träd (apel, körsbär, rönn, säl samt äldre björk).
- Kulturlämningar som den gamla brunnen och husgrunderna ska vårdas och vara säkra
- All form av tillförd gödsling är förbjuden
- Stödutfodring av betesdjuren ska undvikas och endast undantagsvis tillåtas efter överenskomelse med förvaltaren

I betesmarken i sydöstra hörnet av reservatet, skötselområde 12, finns spår efter torpet Vassnöden, i form av husgrunder, brunn och flera fruktträd

SKÖTSELOMRÅDE 13

LÖVSKOGEN PER-HYGGET (2,5 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet domineras av lövuppslag som kommit upp efter att skog stormfällades under 2007, enstaka uppvuxna träd förekommer dock. Vanliga träd och buskar i området är asp, ek, björk, gran, klibbal, hassel och brakved. Stormfällda träd har förts bort, vilket bidragit till att mängden död ved är begränsad. Sykomorlönner bör inte spridas i området.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÄRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Området består av en varierad lövskog med stor trädslagsblandning
- Brynmiljöer har skapats

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Om behov föreligger tas sykomorlönner bort
- I övrigt fri utveckling
- En del av området norr om Skinnersdalsvägen och leden mot Vassnöden underhålls som brynmiljöer med en bredd på ca 15 m

Skötselområde 13 påverkades kraftigt av stormen 2007 då många granar föll.

SKÖTSELOMRÅDE 14

SKÅLABROHAGEN (7,9 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP. MÅL 9070

BESKRIVNING

Skötselområdet består av en betesmark som är belägen i den södra delen av reservatet, med målet Natura 2000-naturtypen Trädklädd betesmark (9070). Skiftet är kuperat och en bäck som rinner i den västra delen är omgiven av en ravin. I betesmarkens östra del är trädsiktet jämnt utställt, övriga delar har ett träd- och buskskikt som varierar från slutet, till glest, och några helt öppna ytor. Flera olika sorters träd och buskar finns representerade; ek, hassel, björk, klibbal, lind, ask, nypon, hagtorn, vildapel, asp, sälg och tall. Buskskiktet i den östra delen saknar variation och domineras av ung hassel som kommit upp efter den tidigare restaureringen. Några grova och spärrgreniga ekar finns spridda i området. Dessa ekar har höga värden, bland annat i form av ovanliga kryptogamer som blyertsrav, gammelekslav, grå skärrelav, vedspik, rödbrun blekspik och guldlocksmossa. Den grövsta eken, som hyser flera rödlistade lavar, är död och den djupt skrovliga barken har till stor del trillat av, och med den försvinner även livsmiljön för nämnda lavar. Det är av stor vikt att få fram nya gammelekar för att de ovanliga kryptogamerna ska kunna fortleva i området.

Fältsiktet varierar men hyser flera hävdgynnade arter som ängsvädd, hirsstarr, solvända, prästkrage, blåsuga och brudbröd. I den östra delen av området finns ett solbelyst småvatten där det under våren sker en intensiv grodlek.

Området betas årligen av nötboskap, och även återkommande röjningsinsatser genomförs. En promenadstig går genom betesmarken och gångpassage genom stängslet finns i den norra och sydvästra delen av skötselområdet.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÄRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Vid betessäsongens slut sker ingen ansamling av förna med skadlig påverkan på hävdgynnad flora
- Igenväxningsvegetation som skadar de hävdgyn-

nade värden saknas

- Betesmarken har ett varierat och tydligt träd- och buskskikt som består av både sammanhängande buskridåer och dungar, avgränsade buskage samt enskilda träd och buskar
- Spärrgreniga och grova träd är friställda
- Död ved i olika nedbrytningsstadier ökar
- Småvattnet, centralt i hagen, hyser riklig grodlek

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Årlig betesdrift med lämplig mängd djur
- Återkommande röjning av igenväxningsvegetation på betesmark, det planeras så att ett utvecklat och varierat träd- och buskskikt av bland annat nypon, och större hasselbestånd sparas
- Spärrgreniga träd och död grov ved sparas
- All form av tillförd gödsling är förbjuden
- Stödutfordring ska undvikas, men tillåts undantagsvis efter överenskommelse med förvaltaren
- Veteranisering av ekar som inte har särskilt utvecklade kronor eller andra värdefulla strukturer kan utföras. Det kan göras genom att kapa toppen på träden, imitera hästgagn på barken eller borra "hackspettshål".
- Om behov finns görs åtgärder, t ex dämning av småvattnet, för att säkerställa grodleken

I början på 1900-talet var naturreservatet betydligt öppnare och stora delar betades. Höga värden är knutna till månghundraåriga ekar som vuxit upp i ett halvöppet till öppet landskap. Bilden visar en grov död ek i den restaurerade betesmarken i södra delen av reservatet, skötselområde 14.

SKÖTSELOMRÅDE 15

RAVINEN UPPSTRÖMS DAMMEN (3,3 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Området är beläget i den sydvästra delen av reservatet och utgörs av den relativt branta ravin som omger Strömsbergsbäcken och ett av dess biflöden. Ravinen är till stora delar bevuxen av hassel, ek, björk och klibbal. Flera ekar i sluttningen är i behov av röjningsinsatser. I ravinens botten är trädsiktet bitvis tätt, och gammal al med utvecklade alstolar förekommer. Signalarten bäckbräsa påträffas allmänt. I den norra delen finns även helt öppna översvämningssytor kring bäcken, med växter som älgört, brännässla, smörblomma och rörflen. Bäckens strömmande till lugnflytande, och hyser amerikansk bäckröding.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARNANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Minst 90 % av utvalda spärrgreniga ädellövträd längs sydvästra kanten är framröjda på sådant vis att överlevnaden inte hotas av uppväxande yngre träd.
- I övrigt dominerar naturskogsartad lövskog områ-

det vilket innebär naturlig skogsdynamik och ostörd hydrologi samt en ökning av strukturer som lågor och stående död ved. Målet är att död ved ska förekomma i varierande former och nedbrytningsstadier med en volym av minst 20 m³/hektar (>10 cm Ø)

- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Spärrgreniga ädellövträd friställs försiktigt och etappvis, se inledning på Kapitel 3.
- Friställning av ekar och andra träd ska föregås av inventering som identifierar träd lämpliga för åtgärder, dessa träd beskrivs och positionsbestäms. Lämpliga träd väljs sedan ut av förvaltare i samråd med kommunekolog och skötselrådet.
- Död ved lämnas i området
- I övrigt fri utveckling

Ravinsidorna i skötselområde 15 är bevuxna av lövskog, med inslag av spärrgreniga ekar.

SKÖTSELOMRÅDE 16

MULLEPLATSEN (0,7 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en glänta med grillplats som är belägen i en bäckravin. Närmast bäcken växer gråal, hägg, sälg, björk och hassel. I gläntan och runt brukningsvägen, som går i kanten av skötselområdet, växer ek. Runt bäcken finns allmänt med död ved, och här förekommer signalarten kantarellmussling. Bäcken har värdefulla strukturer i form av block, skredärr samt forsande och strömmande partier. Grillplatsen används regelbundet, bland annat för mulleverksamhet, och är värdefull för reservatets friluftsvärde. Genom Mulleängen går kraftledningsgatan (skötselområde 10).

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVÄRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Områdets friluftsvärden ökar genom god tillgänglighet och väl funktionella anordningar
- Förekomst av spärrgreniga ekar som inte hotas av uppväxande yngre träd
- Livskraftiga hasselbestånd
- Naturskogsartad lövskog dominerar området, vilket innebär ostörd hydrologi och ökning av strukturer som lågor och stående död ved
- Vegetationen i kraftledningsgatan domineras av

lågväxande träd och buskar som vildapel och rönn respektive hassel

- Det finns ett flertal klätterträd i skötselområdet
- Stabila eller ökande populationer av häckande mindre hackspett och mindre flugsnappare (gäller samtliga lövskogsklädda skötselområden) förekommer

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Underhåll och utveckling av befintliga samt nya friluftsanordningar
- Vid behov friställs den spärrgreniga eken längs Skålabrovägens västra sida mot västra delen av Skyttagärdet
- Friställning av ekar och andra träd ska föregås av inventering som identifierar träd lämpliga för åtgärder, dessa träd beskrivs och positionsbestäms
- Död ved lämnas i området
- Hasselbuketter gynnas och träd i kraftledningsgatan med lågt ansatta grenar toppklipps så att de kan stå kvar och tjänstgöra som klätterträd
- Slätter kan ske för att bibehålla den öppna gräsytan för friluftsliv, skolklasser etc

Grillplatsen vid skötselområde 16 används i många olika sammanhang

SKÖTSELOMRÅDE 17

HAGMARKEN OCH FÅGELHIET ÖSTER OM STRÖMSBERGSDAMMEN

(1,1 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP. MÅL 9070 (TRÄDKLÄDD BETESMARK)

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs till största del av en trädklädd betesmark i gårdsnära läge. Trädsiktet präglas av ett fåtal grova och spärrgreniga ekar, men andra träd som björk och flera grova klibbalar förekommer. Ekarna hyser ovanliga lavarter som gulpudrad spiklav, brun nållav och sotlav. Mark och växtlighet är påverkat av tramp och gödsling. Området hävdas av olika djurslag exempelvis får, getter och grisar.

Marken utanför betesfållan är delvis bevuxen av buskar och träd, samt fuktig på grund av närheten till en bäck och Strömsbergsdammen. I bäcken finns en utvidgning som fungerar som en sedimentfälla, för att minska mängden eroderat material som bäcken för ut i dammen. Nära Strömsbergsdammen, som till mindre del ingår i skötselområdet, står två grova och spärrgreniga ekar som genom återkommande röjningar hålls helt friställda. Promenadstigar omger området både i öster, söder och väster.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVANDERANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Vid betessäsongens slut sker ingen ansamling av förna som har skadlig påverkan på hävdgynnad

flora

- Igenväxningsvegetation som skadar de hävdgynnade värden saknas
- Död ved i olika former och nedbrytningsstadier ökar
- Det buskdominerade området utanför betesfållan hyser ett rikt fågelliv

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Spärrgreniga träd och grov död ved sparas i området
- I betesfållan ska det finnas årlig betesdrift med lämplig mängd djur
- I betesfållan ska det genomföras återkommande röjning av igenväxningsvegetation
- Om djurslag används som skadar de grova ekarna eller deras efterträdare ska detta snarast åtgärdas genom skyddsnät eller byte av betesdjur
- Om det finns behov bör det utredas om ytterligare åtgärder ska vidtas för att minska transporten av eroderat material. Vid behov kan sådana åtgärder utföras. Dispens för ev. åtgärder behöver dock sökas och erhållas.
- Fri utveckling av det buskdominerade området utanför betesfållan. De grova ekarna i skötselområdet hålls friställda
- Sedimentfällor i Strömsbergsbäcken ska tömmas regelbundet så att funktionen kan vidmakthållas

I skötselområde 17 är betestrycket periodvis hårt, det är därför positivt att de grova ekarna skyddas med nät.

SKÖTSELOMRÅDE 18

ÅKERMARKEN (83,5 HA) EJ NATURA 2000-NATURTYP

BESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av samtlig åkermark inom reservatet, samt därtill knutna småbiotoper som alléer, solitära träd, småvatten, diken, brukningsvägar, åkerrenar och stensamlingar. Den öppna åkermarken med bevarade småbiotoper utgör en värdefull miljö för flera arter som är beroende av det öppna landskapet, exempelvis fåglar. Åkrarna brukas genom ekologisk odling. Det aktiva brukandet håller landskapet öppet och synliggör de kulturhistoriska värdena i Strömsbergs odlade marker.

GYNNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARRANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Samtliga småbiotoper och därtill kopplade strukturer bevaras
- Åkermarkerna hålls öppna och fria från besprutningsmedel som inte är godkända inom ekologisk odling
- Brynmiljöer inom skötselområdet bevaras och förstärks

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Småbiotoper bevaras samt underhålls om det föreligger behov
- Odlingen sker enligt riktlinjer för ekologiskt brukande
- Nödvändiga åtgärder för att bedriva verksamheten får vidtas, exempelvis borttagande av grenar och yngre träd som försvårar framkomligheten. Åtgärder som skadar höga biologiska eller kulturhistoriska värden ska dock inte tillåtas
- Träddråerna genom åkermarken bevaras. Träddrån genom Trädgårdsgärdet (Himlabacken) tillåts bli dubbelsidig med trädslagsblandning och omväxlande grön tunnel och fri sikt ut mot åkrarna.
- Så kallade lärkrutor ska kunna anläggas i åkermarkerna i samråd med arrendatorer. Det är helt enkelt en kal yta på ca 20 m² mitt i åkern som inte besås av brukaren. Lärkan kan därigenom lättare hitta föda till ungarna.
- Så kallade beträddor (två meter breda åkerremсор i åkerkanten som inte brukas) kan anläggas enligt överenskommelse med arrendator
- Längs delen av Kärleksstigen som går över åkrar skapas ljusluckor mot söder för att gynna svinrot.

Skötselområde 18 består av reservatets åkermark samt småbiotoper som brukningsvägar, alléer, åkerrenar och småvatten.

4. REKREATION OCH FRILUFTSLIV, GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER

4.1 Tillgänglighet och kommunikationer

BESKRIVNING

Via den allmänna vägen till Strömsbergs gård går det att ta sig fram med fordon antingen till den Södra parkeringen eller till den Norra parkeringen. På detta sätt är det möjligt att köra bil ända in i naturreservatet. Det finns även möjlighet att parkera bilen på andra platser runt reservatet, och därefter promenera in i området via uppmärkta stigar. Det finns även bussförbindelser med flera hållplatser inom lagom promenadavstånd.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Parkeringsplatser, stigar och cykelvägar finns i sådan utsträckning att behovet tillgodoses

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Underhåll av befintliga parkeringsplatser samt aktuella tillfartsvägar
- Vid behov anläggande av nya stigar/cykelvägar samt gångpassager i betesmarkerna i samråd med förvaltaren

4.2 Friluftsanordningar

BESKRIVNING

I reservatet finns över 20 km stigar, leder och brukningsvägar. De större stigarna är uppmärkta, bland annat Södra Vätterleden som passerar reservatet. Stigarna används för promenader, joggingturer, cykling och ridning.

I anslutning till stigarna finns flera gångbroar över bäckar, samt en trappa för passage av en ravin i den norra delen av reservatet. I anslutning till de skjutbanor som finns i den norra delen av reservatet finns ett antal trappor och gångbroar som underhålls av skytteföreningen. Vid reservatets två större betesmarker finns färister som fungerar som gång- och cykelpassager och underlättar för fotgängare och

cyklister att passera betesmarkerna.

Inom reservatet finns ett antal iordningsställda grillplatser, vilka ska användas vid eldning inom området. Utöver vid grillplatserna finns det sittbänkar vid minst tre platser samt vindskydd på några platser. Reservatsinformationstavlor med kartor finns på ett antal platser. Ytterligare informationsskyltar, som anlagts av Strömsbergsföreningen, finns på ett flertal platser.

GYNNSAMT TILLSTÅND NÄR FÖLJANDE BEVARANDEMÅL ÄR UPPNÅDDA

- Det är enkelt att röra sig längs stigar i reservatet
- Det finns fungerande och attraktiva friluftsanordningar i tillräcklig mängd
- Skyltning av stigar görs och informationsskyltar finns i tillräcklig mängd

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Underhåll av samtliga stigar, vilket bland annat innebär att fallna träd läggs åt sidan och att underlaget förstärks vid behov. Alternativt ändras stigens sträckning om det innebär mindre ingrepp i förhållande till att såga upp fallna träd
- Tillsyn av gångbroar, trappor, sittbänkar och grillplatser, brister åtgärdas vid behov
- Nya gångpassager anläggs i den västra och sydöstra delarna av skötselområde 14 (Skålabrohaven) och skötselområde 12 (Vassnöden)
- Eldning får endast ske på särskilt anvisade platser, vilket i första hand är områdets sex iordningsställda grillplatser. Om behov finns, kan förvaltaren anvisa ytterligare eldplatser
- En mindre parkeringsplats för bilar ska kunna anläggas mittemot infarten till skötselområde 16 (Mulleplatsen)
- Anläggning av friluftsanordning, exempelvis en hinderbana för barn, vid skötselområde 16 (Mulleplatsen). Stor hänsyn ska tas till botaniska och hydrologiska värden
- Anläggning av minst 5 nya sittbänkar i anslutning till leder och stigar

- Anläggning av anordning med tak, exempelvis vindskydd
- Sätta upp informationsskyltar vid alla större stigar som leder in i reservatet och symbolbrickor vid mindre stigar inne i reservatet
- Sätta upp informationsskyltar på relevanta platser om odling, djurhållning, lärkrutor, beträdor etc.
- Åtgärder för ökad framkomlighet för personer med funktionsvariationer ska kunna göras. Det gäller till exempel anpassade stigar samt sittmöbler.

4.3 Renhållning

Soptunnor finns vid informationstavlor i anslutning till parkeringarna. Reservatsförvaltaren bedömer behovet och ansvarar för soptömning och renhållning inom reservatet.

4.4 Utmärkning av reservatets gränser

Gränsmarkeringar underhålls efter behov, enligt svensk standard (SIS 031522).

4.5 Pistolskyttebana

I norra delen av Strömsbergs naturreservat finns en fältskjutningsslinga med cirka 10 stationer, som drivs av Jönköpings pistolklubb. I anslutning till fältskjutningsslingan, men utanför naturreservatet, finns ytterligare skjutbanor och byggnader som drivs av pistolklubben. Möjliga skjuttider för fältslingan är klockan 08.00-21.00 alla dagar, men verksamheten bedrivs främst på helger. Runt om hela skytteanläggningen finns det permanenta varningsskyltar som informerar om riskområde vid skjutbana. När skjutningar ska hållas anges detta på skjutbanans anslagstavla vid huvudentrén. På skjutdagen finns det information om att det pågår fältskjutning vid de skjutbänkar som är placerade vid stigarna för aktuella stationer samt vid reservatets informationstavla vid Norra parkeringen.

5. JAKT

Målsättningen ska vara att hålla en god viltstam samtidigt som ostörda miljöer skall erbjudas det vilda. Allmänheten ges därmed möjligheter till berikande naturupplevelser under stort hänsynstagen-

de till djurlivet och områdets naturvärden i övrigt. Reglerad jakt får ske inom de östra delarna av reservatet genom jaktarrendatorns försorg. Dispens för skyddsjakt är möjlig inom övriga delar av reservatet.

6. FÖRVALTNING OCH TILLSYN

Tekniska kontoret på Jönköpings kommun förvaltar reservatet. Tillsyn enligt Miljöbalken (dispenser, förelägganden etc.) sköts av ansvarig myndighet på Jönköpings kommun.

7. UPPFÖLJNING

7.1 Uppföljning skötselåtgärder

Kommunen ansvarar för dokumentation av åtgärder samt att uppföljning av genomförda åtgärder sker inom ett år efter genomförd åtgärd.

7.2 Uppföljning bevarandemål

Kommunen ansvarar för att bedömning av bevarandemål sker minst vartannat år för:

- Häckande mindre flugsnappare
- Häckande mindre hackspett
- Kvarstående vegetationsmängd i betesmarker
- Igenväxningsvegetation i betesmarker

Kommunen ansvarar för att bedömning av bevarandemål sker minst vart 12:e år för:

- Död ved

8. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Skötselåtgärd	När	Var (skötselområden)	Prioritering	Finansiering
Framröjning ädellöv och apel	Start 2019	1, 3, 4, 6, 11, 13, 15, 16 & 18	1	Reservatsanslag & Strömsbergs för.
Betesdrift	Varje år	12, 14 & 17	1	Miljöstöd
Röjning runt ekar	Varje år	17	1	Strömsbergs för.
Tillsyn & underhåll av stig & fri-luftsanordningar	Varje år	1-18	1	Reservatsanslag
Röjning i betesmark	Vid behov	12, 14 & 17	2	Miljöstöd
Brynmiljö skapas mot åker	Start 2015	1 & 12	2	Reservatsanslag
Vindskydd	Senast 2020	Östra delen	1	Reservatsanslag
2 st gångpassager	Senast 2020	12 & 14	1	Reservatsanslag
Sittbänkar (minst 5)	Senast 2020	Längs leder/stigar	1	Reservatsanslag
Hinderbana för barn	Senast 2021	16	2	Friluftslivanslag
Ta bort sykomorlönn & gran för att behålla lövskogskaraktär	Vid behov	1-18	3	Reservatsanslag & Strömsbergs för.
Hassel gynnas	Vid behov	10	3	Reservatsanslag & Strömsbergs för.
Veteranisering	Vid behov	3 & 13	3	Reservatsanslag
Åtgärder i & vid bäcken	Vid behov	8	3	Annan finansiering
Utred sedimentfälla	Vid behov	17	3	Annan finansiering

9 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller tills vidare. Dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas till ny kunskap. Aktualisering av skötselplanen ska ske inom 20 år.

BILAGOR

BILAGA 1.

NATURVÅRDSARTER FUNNA I RESERVATET

Tabell 1. Naturvårdsarter observerade i Strömsbergs naturreservat. De kategorier av naturvårdsarter (NV-kat) som tas upp här är rödlistade arter (RL), signalarter (S) samt arter förtecknade i fågeldirektivets bilaga 1 (FD). Rödlistekategori (RL-kat) anges i förekommande fall: nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR) eller nationellt utdöd (RE).

Organismgrupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	NV-kat	RL-kat	Senast rapporterad
Fåglar	bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	RL, FD	NT	2003
Fåglar	brandkronad kungsfågel	<i>Regulus ignicapilla</i>	RL	VU	2001
Fåglar	buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	RL	NT	2012
Fåglar	flodsångare	<i>Locustella fluviatilis</i>	RL	NT	2006
Fåglar	gröngöling	<i>Picus viridis</i>	RL	NT	2015
Fåglar	gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	RL	VU	2015
Fåglar	hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	RL	VU	2015
Fåglar	kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	RL	VU	2013
Fåglar	lundsångare	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	RL	VU	1991
Fåglar	mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	RL, FD	NT	2015
Fåglar	mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	RL	NT	2014
Fåglar	nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	RL	NT	2003
Fåglar	ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	RL, FD	VU	2007
Fåglar	rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	RL	VU	2013
Fåglar	sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	RL	VU	2014
Fåglar	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	FD		2015
Fåglar	stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	RL	VU	2015
Fåglar	storspov	<i>Numenius arquata</i>	RL	NT	2000
Fåglar	sånglärka	<i>Aluada arvensis</i>	RL	NT	2013
Fåglar	sävparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	RL	VU	2006
Fåglar	tornseglare	<i>Apus apus</i>	RL	VU	2015
Fåglar	vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	RL	NT	2002
Fåglar	vinthämpling	<i>Carduelis flavirostris</i>	RL	VU	2004
Fåglar	ängspiplärka	<i>Anthus pratense</i>	RL	NT	2005
Kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	RL	EN	2015
Kärlväxter	blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S		2015
Kärlväxter	bäckbräsa	<i>Cardamine amara</i>	S		2015
Kärlväxter	desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	RL, S	NT	2015
Kärlväxter	dvärghäxört	<i>Circaea alpina</i>	S		1983
Kärlväxter	gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	S		2015
Kärlväxter	kransrams	<i>Polygonatum verticillatum</i>	S		2015

Forts. nästa sida.

BILAGA 1.

FORTS. NATURVÅRDSARTER FUNNA I RESERVATET

Organismgrupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	NV-kat	RL-kat	Senast rapporterad
Kärlväxter	lundarv	<i>Stellaria nemorum</i>	S		2015
Kärlväxter	nordlundarv	<i>Stellaria nemorum</i> subsp. <i>nemorum</i>	S		2004
Kärlväxter	ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	S		2015
Kärlväxter	skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	RL	CR	2015
Kärlväxter	skogslind	<i>Tilia cordata</i>	S		2015
Kärlväxter	skärmstarr	<i>Carex remota</i>	S		2015
Kärlväxter	springkorn	<i>Impatiens noli-tangere</i>	S		2015
Kärlväxter	storgroë	<i>Poa remota</i>	RL, S	NT	2015
Kärlväxter	strutbräken	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	S		2015
Kärlväxter	svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S		2015
Kärlväxter	tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	S		2015
Kärlväxter	vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S		2015
Kärlväxter	vätteros	<i>Lathraea squamaria</i>	S		2015
Lavar	blyertsav	<i>Buellia violaceofusca</i>	RL	NT	2011
Lavar	brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S		2011
Lavar	ekpricklav	<i>Arthonia byssacea</i>	RL	VU	2011
Lavar	gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	RL, S	VU	2014
Lavar	grå skärelav	<i>Schismatomma decolorans</i>	RL, S	NT	2014
Lavar	guldpuddrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>	S		2011
Lavar	lönnav	<i>Bacidia rubella</i>	S		2014
Lavar	rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	RL, S	NT	2014
Lavar	rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	S		2011
Lavar	rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	RL, S	NT	1995
Lavar	sotlav	<i>Cyphelium inquinans</i>	S		2009
Lavar	vedspik	<i>Calicium abietinum</i>	RL	VU	2011
Mossor	guldlocksmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S		2014
Mossor	krusig ulota	<i>Ulotia crispa</i>	S		2014
Mossor	långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	S		2014
Mossor	platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	S		2009
Mossor	rutlungmossa	<i>Conocephalum conicum/salebrosus</i>	S		2011
Mossor	skogshakmossa	<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	S		2011
Mossor	vågig sidenmossa	<i>Plagiothecium undulatum</i>	S		2009
Mossor	västlig hakmossa	<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	S		2014
Skalbaggar	Ancistrioncha tigurina	<i>Ancistrioncha tigurina</i>	RL	NT	1996
Skalbaggar	granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginatum</i>	S		2011
Skalbaggar	punkterad brunbagge	<i>Hallomenus axillaris</i>	RL	NT	1996

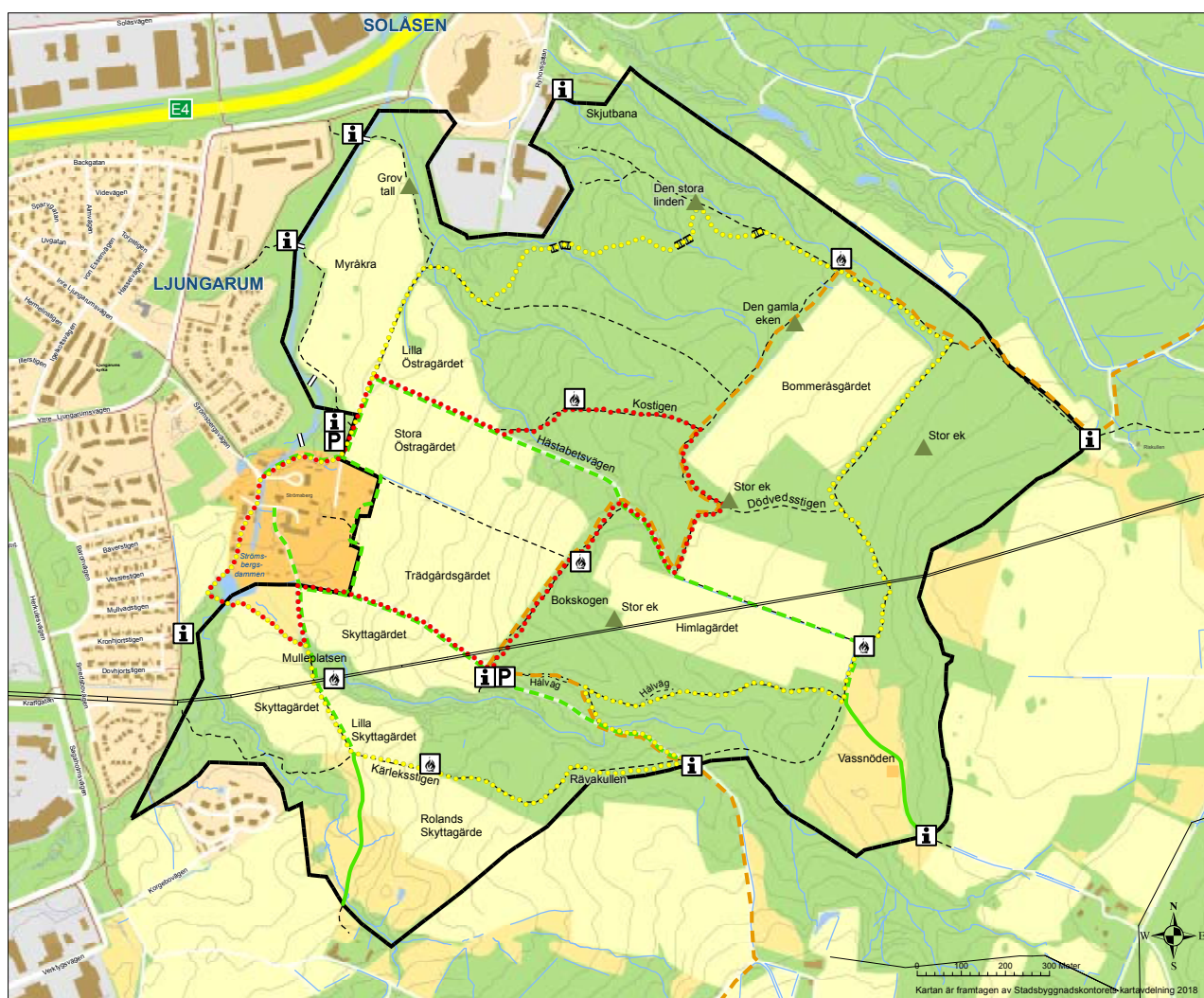
Forts. nästa sida.

BILAGA 1.

FORTS. NATURVÅRDSARTER FUNNA I RESERVATET

Organismgrupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	NV-kat	RL-kat	Senast rapporterad
Skalbaggar	Xyletinus longitarsis	<i>Xyletinus longitarsis</i>	RL	VU	2000
Storsvampar	barkticka	<i>Oxyporus corticola</i>	S		2014
Storsvampar	brödmärgsticka	<i>Perenniporia medulla-panis</i>	RL	NT	1985
Storsvampar	hasselsopp	<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	S		2006
Storsvampar	kantarellmussling	<i>Plicaturopsis crispa</i>	S		2014
Storsvampar	lindskål	<i>Holwaya mucida</i>	S		2011
Storsvampar	läderskål	<i>Encoelia furfuracea</i>	S		2011
Storsvampar	rävticka	<i>Inonotus rheades</i>	S		2011

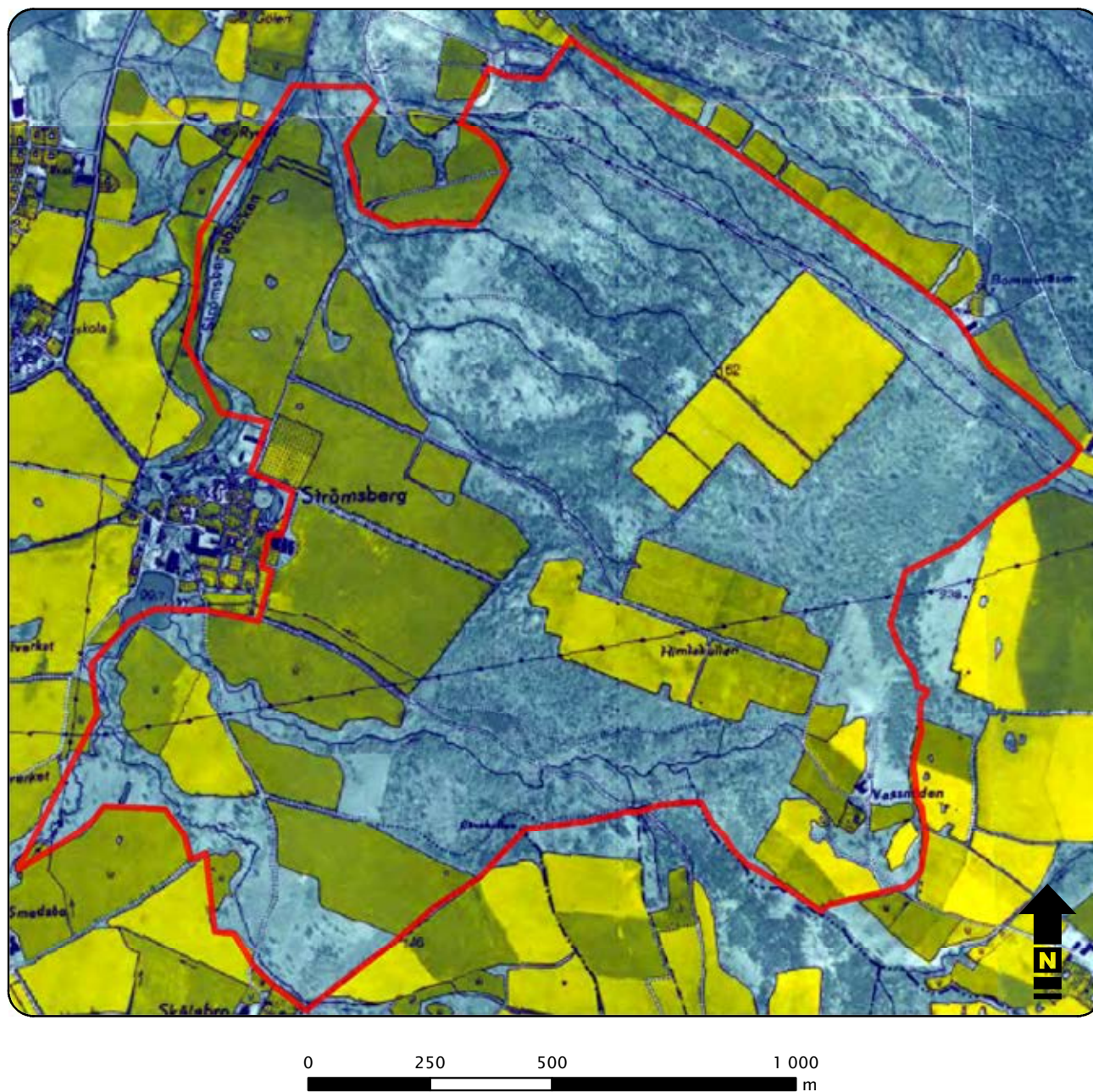
BILAGA 2. FRILUFTSANORDNINGAR

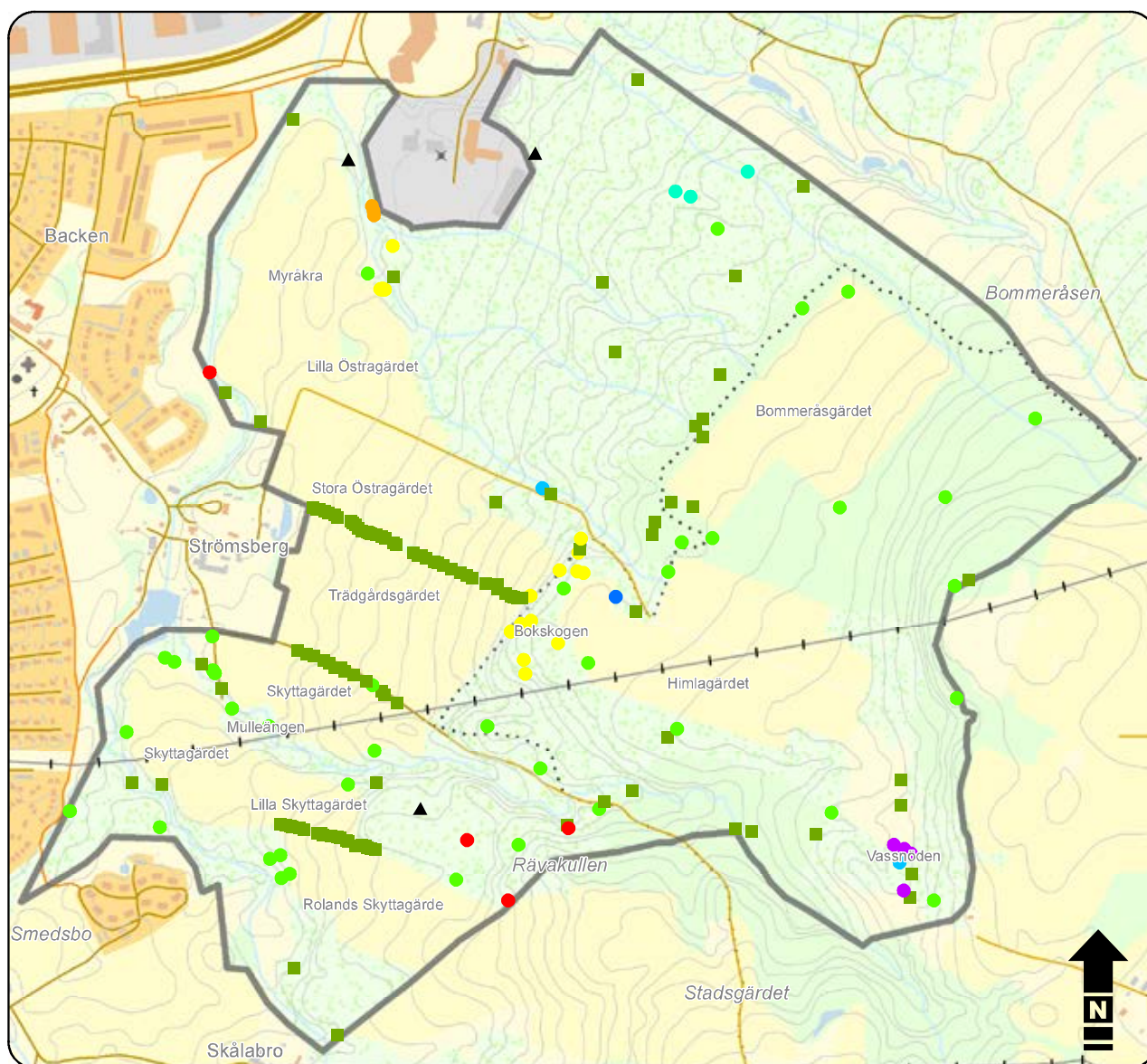
Teckenförklaring

	Parkeringsplats		Jätteträd		Motionsspår 5,8 km		Stig
	Informationstavla		Reservatsgräns		Motionsspår 3,5 km		Åker
	Grillplats		Södra Vätterleden		Cykelväg		Bete
					Rid / cykelväg		Kulturminne

BILAGA 3.
EKONOMISK KARTA FRÅN 1954

BILAGA 4. SKYDDSVÄRDA TRÄD

Teckenförklaring

Ädellövträd

● Alm

● Ask

● Bok

● Ek

● Lind

● Lönn

● Sykomorlön

● Sötkörbär

Övriga

■ Triviallövträd

▲ Tall

0 250 500 1 000
m

Stadsbyggnadskontoret

551 89 Jönköping
tfn 036-10 50 00

jonkoping.se

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**